

Kartes GIS

GIS

Ģeogrāfiskā informācijas sistēma (GIS) ir tehnoloģiju kopums, kas izveidots ar ģeogrāfiju saistītu datu uzglabāšanai, atjaunošanai, analīzei un attēlošanai
(http://lv.wikipedia.org/wiki/Ģeogrāfiskā_informācijas_sistēma)

Informācija par ĢIS

- ĢISnet.
  - <http://www.gisnet.lv/gisnet/>
- LU Bioloģijas fakultātes serveris.
  - <http://priede.bf.lu.lv/GIS/>
- Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra.
  - <http://www.lgia.gov.lv/>
  - <http://map.lgia.gov.lv/>

GIS programmatūra

- Programmatūra, kas paredzēta GIS izveidei
- Informācija par GIS un palīglīdzekļi GIS programmatūras apgūvē
  - <http://priede.bf.lu.lv/GIS/>
- Informācija par LU ĢZZF piedāvātajiem karšu servisiem
  - <http://kartes.geo.lu.lv/>

Tīmeklī

- <http://maps.google.com/>
- <http://earth.google.com/>
- www.openstreetmap.org/
- <http://balticmaps.eu/>
- <http://kartes.lgia.gov.lv/kartes.html>
- <http://kartes.geo.lu.lv/wms.html>

Quantum GIS

- <http://www.qgis.org/en/site/>
- Atvērtā koda programmatūra, kas nodrošina ģeogrāfisko datu apskati, labošanu un analīzi
- Palīgs darbam ar Quantum GIS
  - <http://priede.bf.lu.lv/scripts/atteli/albums.cgi?d=tis&k=programmas/QGIS/&s=uzskatei>

Zeme kā ģeometrisks objekts

- Zemeslodi tuvināti var raksturot kā elipsoīdu
- Elipsoīda aptuvenie parametri (pusasu garumi) dažādās sistēmās var būt atšķirīgi
- Biežāk lietotie elipsoīdi
  - World Geodetic System 1984 (WGS-84)
  - Geodetic Reference System 1980 (GRS-80)

Ģeogrāfisko koordinātu sistēma

- Ģeogrāfiskais platums
- Ģeogrāfiskais garums
- Konkrētas vietas koordināte var atšķirties atkarībā no izmantotā elipsoīda
- Ģeogrāfiskās koordinātes neatspoguļo attālumu – attālumi metros starp diviem meridiāniem atkarīgi no attāluma no ekvatora

Projekcijas

- Lai atspoguļotu karti plaknē, tiek lietotas dažādas projekcijas, kas pēc noteikta algoritma izmaina attālumus, leņķus, laukumus u.c.
- Pazīstamākās projekcijas
  - Merkatora
  - Transversā Merkatora

Taisnleņķa koordinātu sistēmas

- Lai vienkāršotu darbu ar karti, iespējams definēt taisnleņķa koordinātu sistēmas, kur kartē attālumi ir tieši proporcionāli attālumiem dabā

Taisnleņķa koordinātu sistēmas Latvijā

- TM Baltic93
- LKS-92 TM

LKS-92 TM parametri

- Elipsoīds (*Datum*) – WGS 84
- Projekcija (*Projection*) – Transversālā Merkatora (TM)
- Ass meridiāns (Central Meridian) – 24°E
- Pamata paralēle (Latitude of Origin) – 0° *
- Nobīde uz austrumiem (*False Easting*) – 500 000 m

LKS-92 TM parametri

- Nobīde uz ziemeļiem (*False Northing*) –
-6 000 000 m*
- Mēroga koeficients (*Scale factor*) – 0.9996
- Vienības (*Unit*) – m

* TM Baltic93 gadījumā 0 m

Projekts Quantum GIS

- Izvēlnē Project var
  - izveidot jaunu
  - saglabāt
  - saglabāt ar citu nosaukumu
  - piekļūt projekta īpašībām

Projekta koordinātu sistēma

Projekta īpašības

Vispārējās īpašības
CRS
Identify layers
Default styles
OWS server
Macros

Koordinātu sistēma (CRS)

Projektācijas pārveidošana pēc vajadzības

Filtrēt

Nesen lietotās koordinātu sistēmas

Koordinātu sistēma	Autoritātes ID
LKS92	EPSG:4661
* Ģenerēts CRS (+proj=tmerc +lat_0=0 +lon_0=24 +k=0.9996 +x_0=...	USER:100000
LKS92 / Latvia TM	EPSG:3059

Pasaulē lietotās koordinātu sistēmas Slēpt novecojušas CRS

Koordinātu sistēma	Autoritātes ID
..... LGD2006 / Libya TM zone 7	EPSG:3192
..... LGD2006 / Libya TM zone 8	EPSG:3193
..... LGD2006 / Libya TM zone 9	EPSG:3194
..... LKS92 / Latvia TM	EPSG:3059
..... LKS94 / Lithuania TM	EPSG:3346
..... Leigon / Ghana Metre Grid	EPSG:25000
..... Lietuvos Koordinoiei Sistema 1994 (deprecated)	EPSG:2600
..... Lisbon (Lisbon)/Portuguese Grid	EPSG:20791
..... Lisbon (Lisbon)/Portuguese National Grid	EPSG:20790
..... Locodjo 1965 / TM 5 NW	EPSG:2164
..... Luxembourg 1929	IGNF:LUXGAUSSK
..... Luxembourg 1929 / Cassini	EPSG:3150

Selected CRS: LKS92 / Latvia TM

```
+proj=tmerc +lat_0=0 +lon_0=24 +k=0.9996 +x_0=500000 +y_0=-6000000 +ellps=GRS80  
+towgs84=0,0,0,0,0,0 +units=m +no_defs
```

OK Cancel Apply Help

Projekta koordinātu sistēma

- Projektam var mainīt koordinātu sistēmu
- Atkarībā no tās kartes izskatīsies citādāk

Slāņi

- Dažāda rakstura datus ievieto atšķirīgos slāņos
- Slāņos var būt
  - vektori
  - rastrs

Vektori

- Punkti
- Līnijas
- Poligoni

Vektordatu pievienošana

- Slānis – Pievienot vektordatu slāni ...
- \\Priede\kurvis\Datorlietas\Kartes\GISLatvija9.2
- Pievienot slāņus
  - robezas_line
  - robezas_poly_1_gabalaa

Slāņi

- Slāņi pārsedz cits citu
- Var mainīt slāņu secību
- Slāņus var paslēpt
- Slāņus var noņemt
- Var mainīt slāņu īpašības

Līniju īpašības

Slāņa īpašības - robezas_line

Stils

▼ Layer rendering

Layer transparency

Layer blending mode **Normal** Feature blending mode **Normal**

Atsevišķs simbols ▼

Simbola slāņa tips **Vienkārša līnija**

Krāsa

Zīmju platums **Millimeter**

Nobīde **Millimeter**

Zīmju stils **----- Pārtraukti punktēta pārtraukta līnija**

Pievienot stilu **Slipums**

Galu stils **Kvadrāts**

Lietot pielāgotu punktetu apzīmējumu

Dash pattern unit **Millimeter**

Simbola slāņi

- Line
- Vienkārša līnija

Left sidebar menu:

- Vispārējs
- Stils
- Birkas
- Lauki
- Ekrāns
- Darbības
- Savienošana
- Diagrammas
- Metadati

Poligonu īpašības

Slāņa īpašības - robezas_poly_1_gabalaa

Stils

▼ Layer rendering

Layer transparency

Layer blending mode Feature blending mode

Atsevišķs simbols ▼

Simbola slāņi

- Fill
- Vienkāršs aizpildījums

Simbola slāņa tips

Krāsas Pildījums Malas

Pildījuma stils

Malas stils

Malas platums

Nobīde X, Y

Data defined properties...

Punktu īpašības

Slāņa īpašības - ciemi_point

Stils

▼ Layer rendering

Layer transparency

Layer blending mode **Normal** Feature blending mode **Normal**

Atsevišķs simbols ▼

Simbola slāņi

- **Marker**
- Vienkāršs marķieris

Simbola slāņa tips **Vienkāršs marķieris**

Krāsas Pildījums Malas

Izmērs Millimeter

Malas līnijas platums Millimeter

Leņķis

Nobīde X, Y   Millimeter

Data defined properties...

● ◻ ◊ ◑ + ✕ ▲ ▴ ☆ ☆ ↑ | > ▶

Vispārīgās slāņu īpašības

The screenshot shows the 'Slāņa īpašības - robezas_poly_1_gabalaa' dialog box. The left sidebar contains icons for 'Vispārējs', 'Stils', 'Birkas', 'Lauki', 'Ekrāns', 'Darbības', 'Savienošana', 'Diagrammas', and 'Metadati'. The main area is divided into sections:

- Vispārējs**
  - Layer info**
    - Layer name: `robezas_poly_1_gabalaa` displayed as: `robezas_poly_1_gabalaa`
    - Slāņa avots: `//Priede/kurvis/Datorlietas/Kartes/GISLatvija9.2/robezas_poly_1_gabalaa.shp`
    - Data source encoding: System
  - Koordinātu sistēma**
    - USER:100000 - *Generēts CRS (+proj=tmerc +lat_0=0 +lon_0=24 +k=0.9996 +x_0=500000 +y_0=0 +ellps=GRS80 +units=m +no_defs)
    - Norādīt...
    - Izveidot telpisko indeksu Update extents
  - Mērogatkarīga redzamība**
    - Maximum (inclusive): 1:0 Pašreizējais
    - Minimum (exclusive): 1:100000000 Pašreizējais
  - Feature subset**

Pievienot slāņus

- apbuve_poly, autoceli_line, ciemi_point, dzelzcels_line, mezi_poly, udenstilpes_poly, salas_poly, udensteces_poly
- pēc vajadzības mainīt slāņu secību, caurspīdību, līniju veidu, biezumu un krāsu, poligonu aizpildījumu

Rastra slāņu pievienošana

- Slānis – Pievienot rastra datu slāni
- \\Priede\kurvis\Datorlietas\Kartes\LV_50k_jpg
- Pievienot slāņus
  - 4222_Jurmala.jpg
  - 4311_Riga.jpg
  - 4313_Adazi.jpg
  - 4233_Dundaga.jpg
  - 5211_Kolka.jpg

Karšu serveri

- Projektā var ievietot arī datus no karšu serveriem
- LU ĢZZF datu servisi
  - <http://kartes.geo.lu.lv/>
- Var pieslēgties no
  - LU datoriem
  - no citiem datoriem, ja iestādīts VPN

Pieslēgšanās serverim

- Slānis – Pievienot VMS slāni
- Jauns
- <http://kartes.geo.lu.lv/cgi-bin/mapserv.exe?map=mapfile.map&SERVICE=WMS&>
- Pieslēgties
- Izvēlas pievienojamo slāni

Pieslēgšanās serverim

Create a new WMS connection

Savienojuma parametri

Nosaukums

URL

Ja serviss pieprasa vienkāršu autentifikāciju, ievadiet lietotājvārdu un paroli

Lietotājvārds

Parole

Referer

Ignore GetMap URI reported in capabilities

Ignore GetFeatureInfo URI reported in capabilities

Ignore axis orientation (WMS 1.3/WMTS)

Invert axis orientation

Smooth pixmap transform

OK Cancel Help

Ortofoto kartes

- Pieslēdz
  - ORTOFOTO 5
  - Metrum piekraste
  - Rīga orto 4

Vektordatu slāņu veidi

- Punkti
- Līnijas
- Poligoni

Slāņa pievienošana

- Slānis – Jauns – Jauns Shapefile slānis
- Iestāda koordināšu sistēmu
- Pievieno nepieciešamos atribūtu laukus objektu raksturošanai

Jauns vektordatu slānis

Tips

Punkts Linija Poligons

EPSG:3059 - LKS92 / Latvia TM Norādiet CRS

Jauns atribūts

Nosaukums

Tips

Platums Precizitāte

Pievienot atribūtu sarakstam

Atribūtu saraksts

Nosaukums	Tips	Platums	Precizitāte
id	Integer	10	
Nosaukums	String	30	

Remove attribute

OK Cancel Help

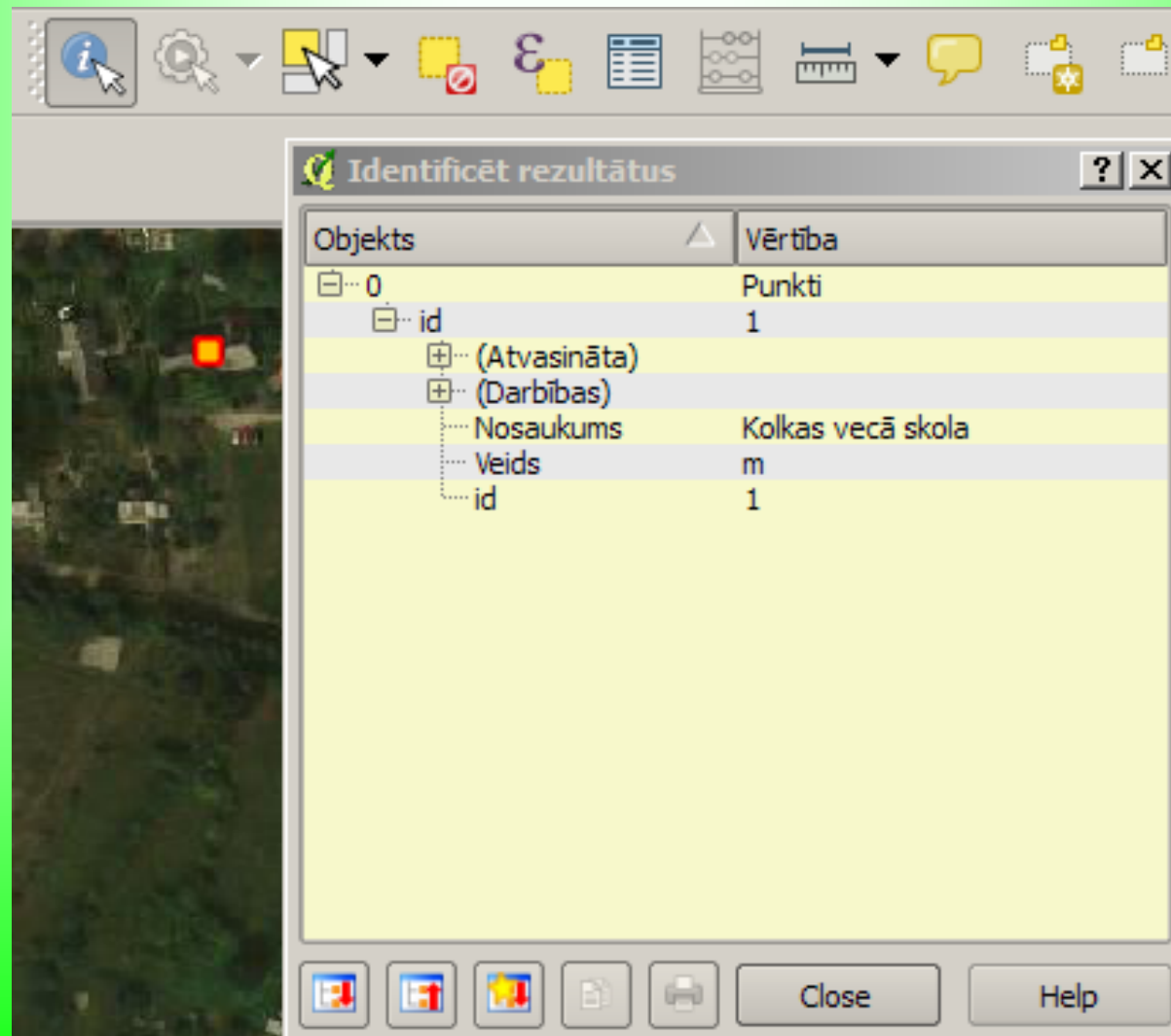
Objektu pievienošana

- Izvēlas jaunveidoto slāni
- Slānis – Pārslēgt rediģēšanu vai
- Poga “Pievienot objektu”
- Ievada objekta atribūtus

Atribūti - Punkti

id	<input type="text" value="4"/>	
Nosaukums	<input type="text" value="Kolkas Vecā skola"/>	
Veids	<input type="text" value="m"/>	

Objekta identificēšana

The screenshot shows a software interface with a toolbar at the top and a dialog box titled "Identificēt rezultātus" (Identify results) in the foreground. The dialog box contains a table with two columns: "Objekts" (Object) and "Vērtība" (Value). The table lists the following results:

Objekts	Vērtība
0	Punkti
id	1
(Atvasināta)	
(Darbības)	
Nosaukums	Kolkas vecā skola
Veids	m
id	1

At the bottom of the dialog box, there are several icons and two buttons labeled "Close" and "Help".

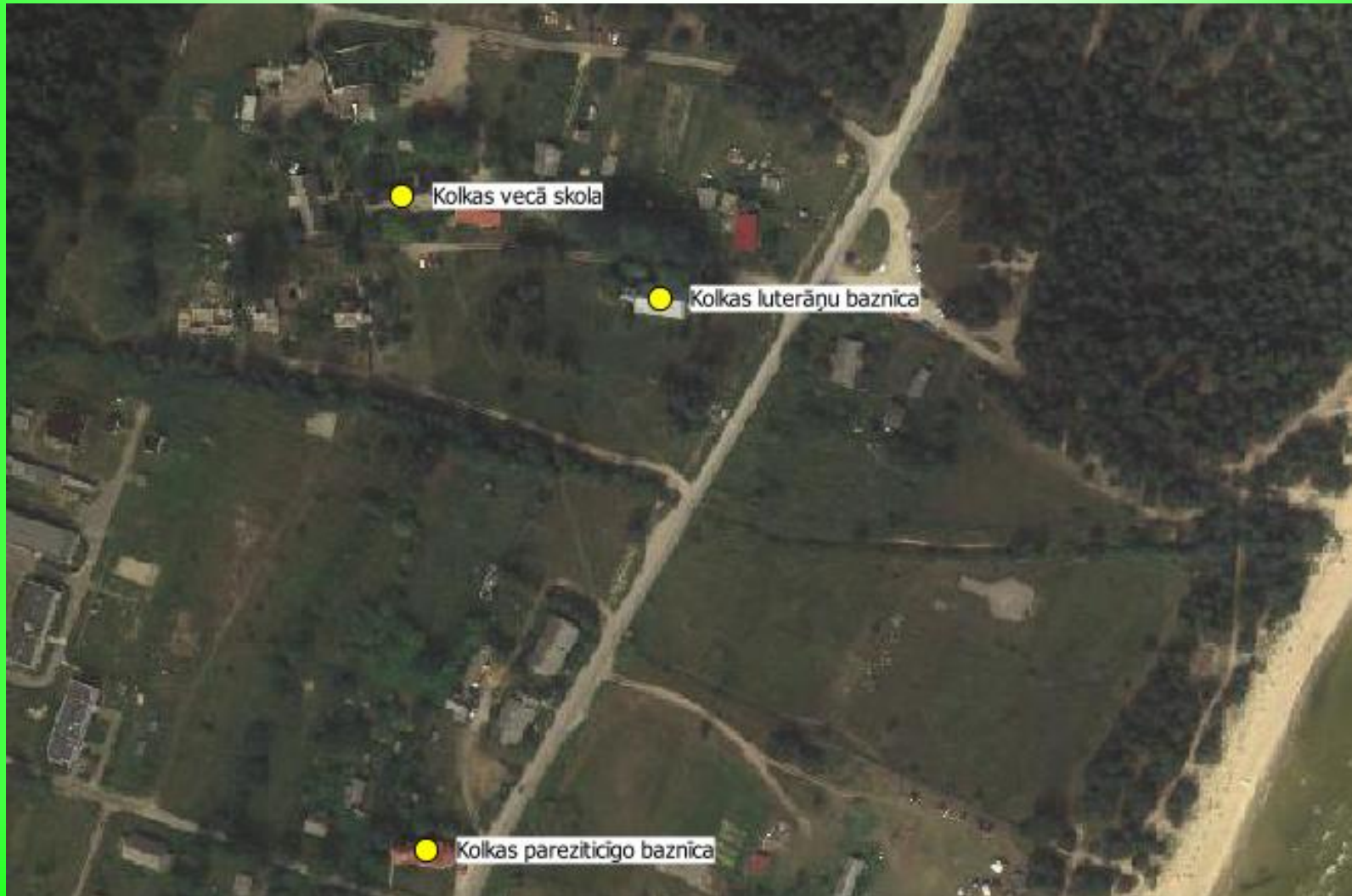
Slāņa īpašības – pieraksts

The screenshot shows the 'Slāņa īpašības - Punkti' (Layer Properties - Points) dialog box. The 'Birkas' (Labels) tab is active, showing the following settings:

- Label this layer with:** Nosaukums (Name) with a dropdown arrow and a button labeled 'E...'. A small icon with a blue diamond and yellow squares is to the right.
- Text/Buffer sample:** A large text area containing the text 'Glāzšķūņa rūķeļi griež ar šķērēm šķiņķi'. Below it, a preview bar shows the same text with a green arrow and a shield icon.
- Novietojums (Placement):**
  - Radio buttons for 'Around point' (unselected) and 'Offset from point' (selected).
  - Quadrant:** A 3x3 grid of buttons with 'abc' text. The center button is highlighted with a black circle.
  - Nobīde X, Y (Offset X, Y):** Two input fields, both containing '4.0000' and '0.0000' respectively. Each has a dropdown arrow and a copy icon.
  - mm:** A dropdown menu currently set to 'mm' with a copy icon.
  - Rotācija (Rotation):** An input field containing '0.00°' with a dropdown arrow.

The left sidebar contains icons for various layer properties: Vispārējs (General), Stils (Style), Birkas (Labels), Lauki (Fields), Ekrāns (Display), Darbības (Actions), Savienošana (Join), Diagrammas (Diagrams), and Metadati (Metadata). The 'Birkas' tab is currently selected.

Punkti kartē

Atribūtu pielietojums noformēšanā

Slāņa īpašības - Punkti

Stils

▼ Layer rendering

Layer transparency

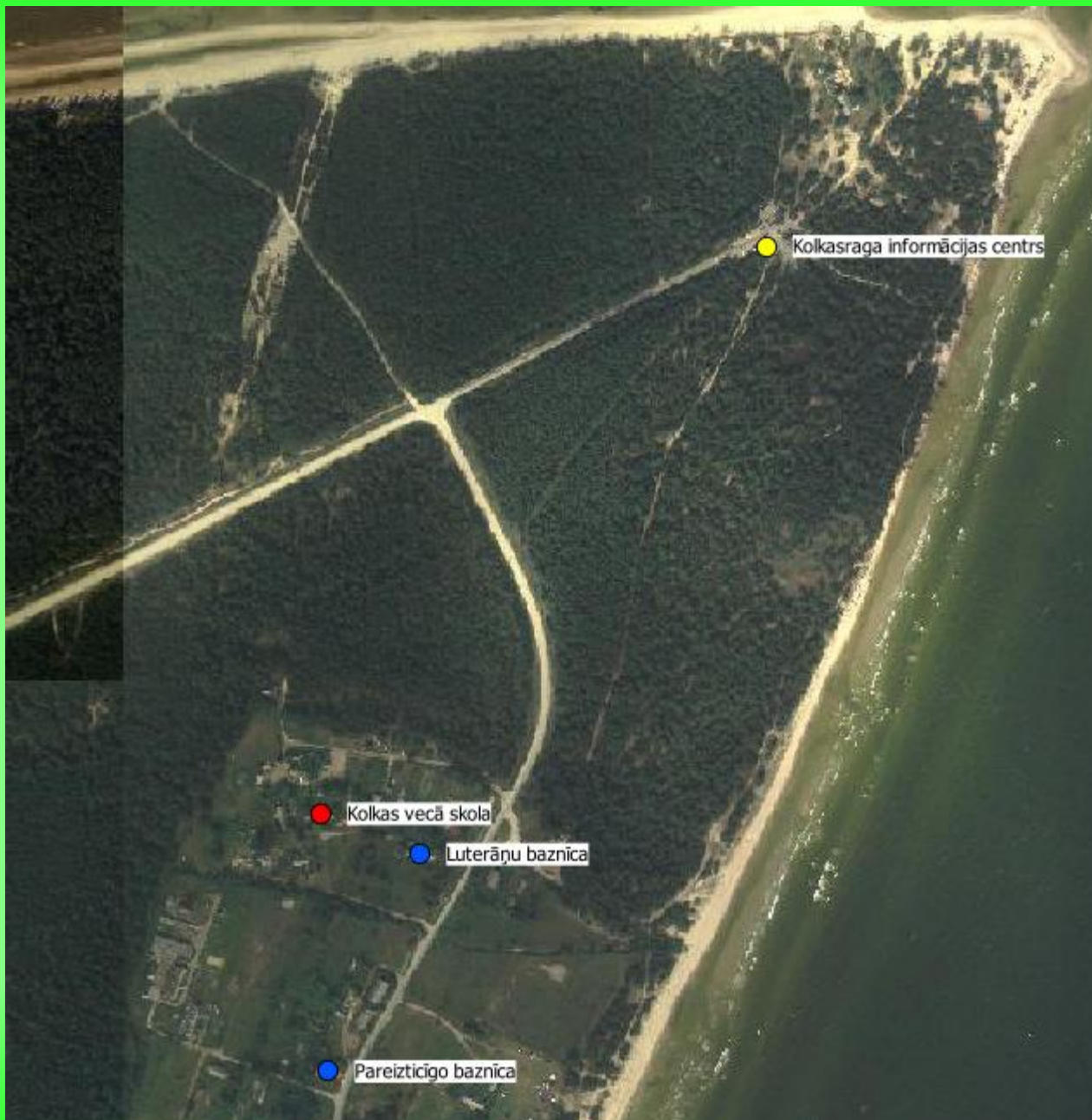
Layer blending mode Feature blending mode

Kategorizēts ▼

Kolonna ▼

Simbols Mainīt... Krāsu rampa ▼

Simbols	Vērtība	Birka
	k	Kulta ēkas
	m	Mācību iestādes
	s	Sabiedriskās ēkas
		Pārējie

Vektordatu slānis ar līnijām

Jauns vektordatu slānis

Tips

Punkts Līnija Poligons

EPSG:3059 - LKS92 / Latvia TM Norādiet CRS

Jauns atribūts

Nosaukums

Tips

Platums Precizitāte

Pievienot atribūtu sarakstam

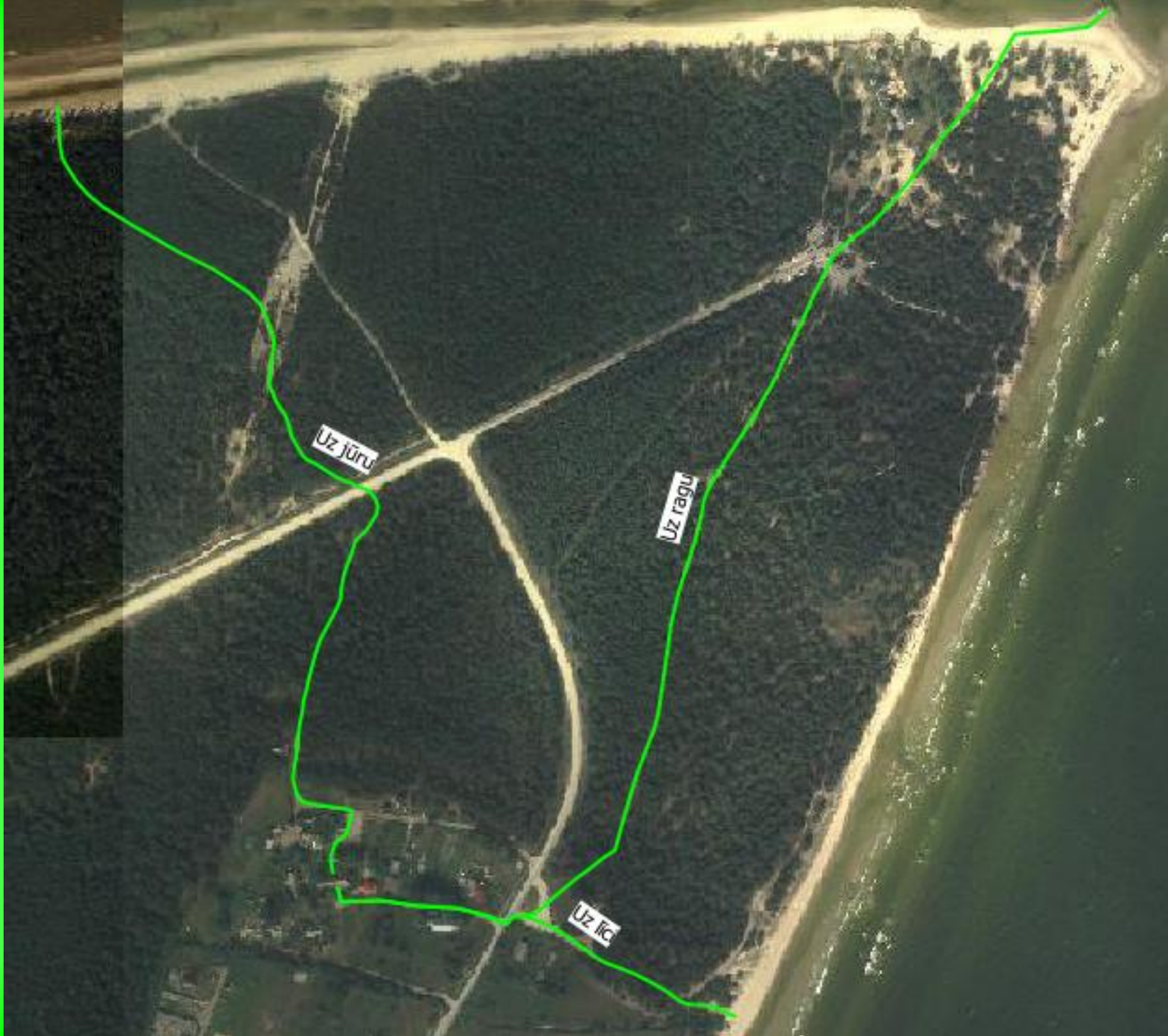
Atribūtu saraksts

Nosaukums	Tips	Platums	Precizitāte
id	Integer	10	
Nosaukums	String	30	
Garums	Real	6	0

Remove attribute

OK Cancel Help

Uz jūru

Uz ragu

Uz lca

Wkt tipa failu pievienošana

- *Wkt* faili ir teksta faili, kur kur definēti objektu (līniju, poligonu) atribūti un koordinātes (skat. failus *Uzavas_poligoni.wkt* un *Pavilosta_transektes.wkt*)
- Pievienot projektam iepriekšminētos failus
- Slānis – Add Delimited Text Layer

Izveidot slāni no atdalīta teksta faila

Faila nosaukums //Priede/grozs/Datorlietas/Datormaciba/Uzavas_poligoni.wkt

Pārlūkot...

Layer name Uzavas_poligoni

Kodējums UTF-8

File format CSV (comma separated values) Custom delimiters Regular expression delimiter

Komats Tab Tukšums Kols Semikols

Other delimiters Quote " Escape "

Record options Number of header lines to discard 0 First record has field names

Field options Trim fields Discard empty fields Decimal separator is comma

Geometry definition Point coordinates Well known text (WKT) No geometry (attribute only table)

Geometry field WKT Geometrijas tips Detect

Layer settings Use spatial index Use subset index Watch file

ID	Apraksts	WKT
1	1. poligons	POLYGON(((343600 342425, 343600 342350, 343800 342350, 343800 342425, 343600 342425)))
2	2. poligons	POLYGON(((343550 341600, 343550 341450, 343650 341450, 343650 341600, 343550 341600)))

OK

Cancel

Help

Atdalīta teksta failu pievienošana

Izveidot slāni no atdalīta teksta faila

Faila nosaukums

Layer name Kodējums

File format CSV (comma separated values) Custom delimiters Regular expression delimiter

Komats Tab Tukšums Kols Semikols

Other delimiters Quote Escape

Record options Number of header lines to discard   First record has field names

Field options Trim fields Discard empty fields Decimal separator is comma

Geometry definition Point coordinates Well known text (WKT) No geometry (attribute only table)

X lauks Y lauks   DMS coordinates

Layer settings Use spatial index Use subset index Watch file

	ID	x	y	R
1	1	343650	342400	10
2	2	343690	342400	10
3	3	343730	342400	10
4	4	343770	342400	10
5	5	343770	342375	10
6	6	343730	342375	10

Uzdevums

Uzdevums pildāms nākamajā nodarbībā

\\priede\grozs\datorlietas\datormaciba\
uzdevums05.doc